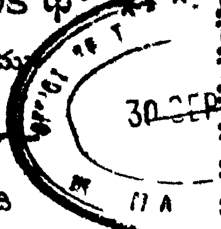
పాండు వేట కథ

Sl. No. 140.

శ్రీరస్తు.

పారువేటకథా

సంగ్రహము

ఇయ్యది

కర్నూలుజిల్లా వోర్వకల్లుగ్రామం

శ్రీకేశవస్వామి వుత్సవమునకు

నైజాము యిలాఖా యిల్లూరుగ్రామం

అప్పకవిగారిచే చెప్పబడినది

కర్నూలులోవుండే

గుంతా సుబ్బన్న శెట్టిగారిచే

ప్రచురింపంబడియె.

1918

చంద్రమౌళీశ్వరప్రెస్, కర్నూలు.

శ్రీ

పారువేట కథా సంగ్రహము.

శ్లో॥ శ్రీకాంతాకుచకుంభ కుంకుమలసద్వక్షః
ప్రదేశం సదా। ధ్యాయేత్ఫుల్లసరోజపత్రనయనం
బ్రహ్మాండభాండోదరం॥ పాకారిప్రముఖాఖిలా
మరవరభ్రాజత్కిరీటప్రభా। భాస్వత్పద్వయ
మాంబుజం నగరి శ్రీకేశవస్వామినం॥

ద్విపద॥ శ్రీమించుకందనూల్ శ్రీమంగళలను।
శ్రీరమశిక్కిల్లుచలగుచున్నట్టి ఘనమైన నగరమ్యకం
ఠోజ్జ్వలమును। అనుదినంబును బ్రోచుచుంబుకోద
రాక్ష। సంగనాధమునువండవాస్సితుడు। కందర్ప
సుకరాకారుడచ్యుతుడు। శ్రీకేశవస్వామిశృం
గారముగను। పారికటవనవిహారముసల్పుటాని।
పున్నమచంద్రునోలుమోమునను। తిన్నగా
[illegible] బుతో [illegible] భావితకీర్తిబు।
[illegible] శిముత్యాలహారములు। సోగసులుచప్పల
సొంపుగ [illegible]। [illegible] హారంబు
నరదా। తారహారంబుల దాంబుగాను [illegible] హారంబు
గాను కౌస్తుభమంటూని। పచ్చలకడియాలు గా
జుబందుల్లను। హేమకనకశోభమయ మేఖలదాల్చి।

రవలు చెక్కిన నూపురములు పాదముల । నవిరళం
బుగ దొడ్గియుందమింపొంద । బంగారు శాలొప్ప
వలెవాట్టునై చి!రంగుగా గరుడతురంగంబు నెక్కి ।
కర మొప్ప శంఖుచక్రములు నందకము । గడిమీ
రుచునుండు కౌమోదకియును । సరభసంబుగ శా
ర్ఙ్గ చాపసాయకము । యురవొందగా వహింబుం
చి మోదమున । వరసిద్ధసాధ్యకిన్నర విహంగాహి ।
గరుడోరగామరగంధర్వయక్ష । సురమరుద్
వసుప్రముఖులును । పరమానురాగ సంభృతులై
కొల్వ । రమణ హెచ్చరికె పరాక హోయనుచు ।
క్రమమున వేత్రధారకులు నుతింప । అంగకళింగ
మహారాష్ట్రలాట । బంగాళ వంగ నేపాళ సౌవీర ।
సౌరవిదర్భ పాంచాలాంధ్ర । కురుకురసూరసేనా
వంతి చోళ భూపతులు । కరితురగాందోళికారూ
ఢులగుచు । యిరుగెలంకుల రాగహితుల్ప్రధా
ను । లరయంగ సుకవి గాయకులొప్పుచుండ । పౌ
రకామినులు సంభ్రమము తోడుతను ; హారతులి
య్యగా నత్రి వశిష్ఠ । గాలవ కశ్యప గాధేయ కణ్వ ।
వాలఖిల్యాదులు వరుస దీవించ । పున్నాగ సౌరా
ష్ట్రి మోహన సురటి । కన్నడ గౌడ శ్రీ కల్యాణి కా
పి । పూరియా హిరియు కాంభోజి వరాళి । భైర
వి మధ్యమావంతి యు కాళా । సర[illegible] బాడిచ

తుంతుంగోడ । సరిగమపదనిస స్వరయుక్తముగ
ను । సరవిమృదంగలతాళసంగతులాలయ । సురు
చిరంబుగ వేశ్యసుందరుల్ బాడి । ధరపతాకత్రిప
తాకార్ధచంద్ర । కరకర్తరీముఖకటకాయుబా
ధి । హస్తముల్ద్రిప్పుచు నభినయించుచును ।
శిస్తుగా నాట్యంబుచేయుచుండగను । భేరికాతమ్మ
టవిజయనిస్సాణ । భూరినాదంబులుభోరుకొల్వ
గను । మెల్లమెల్లనెజని మేదినినాథు । డల్లనపట్ట
ణముటుపర్గమించె । ఘనసార కేతకీఖర్జూరనింబ ।
పనసజంబుదాక్షపాటలాశోక । తాలతమాల
హింతాలరసాల । సాలవటాశ్వర్థచంపకవకుళ ।
కుందకురంటకకుటజకపిత్థ । చందనప్రముఖభా
స్వద్వనంబులను । కలకంఠశుకశారికానీలకంఠ ।
కలకలరవము వేట్కలు శేయుచుండ । కలహంస
సారసకలరవాకీర్ణ । కలితంబులైనట్టికాసారము
లను । కనుగొనుచుల్లికాకాయమానముల । పొగ
డిండ్లయందుపుష్పాదిదీవులందు । సరములస్త్రళము
లసంచరించుచును । పంకజమకరందపానమత్తాళి ।
ఝంకారములువిని సంభ్రమించుచును । చల్లని
పులినదేశంబులయందు । నుల్లంబురంజిల్లనొనర
గూర్చుండి । చలువలిధారరాలజగతిపైకూర్మి ।
తెలయుగాం చెముసేపువిశ్రమించుచును । సరసీత

టంబునసఖులతోడుతను । పరసానురక్తు రెజల కేళిసల్ప । ధనువుప బాణసంధానంబు జేసి । వనర మృగంబులబడవై చియుంతటను । యరవిరాట్శ్రీర మామణిశౌరిభావ । మరసిరండని ప్రియురాంద్ర నుబనుప । వారలుజని ప్రియువార్తలాద్యాంత । మారూఢముగ తెలియంగనీక్షించి । చెలువంద గాలక్ష్మిచెంతకువచ్చి । పలికిరావేళ వాభామినీ మణులు ॥

చెలికత్తెలు:—చణుకు॥ వెలది మేచేమాని వివరింతుమమ్మా । నీచెలువ్వానిహోయలెట్లు తెలియావలెనమ్మా ॥ పలుకూలక్రియలచిన్నెల నేర్పరించా । గలశేనీవలెమూర్జగంబుల నెంచా ॥ వెలయామిసందేహములునూ బాపగనూ । తల పోయుగ మేమెంతటివారమిలను ॥ వెలది॥

క॥ అనిచెలికత్తెలుబలికిన । వినికమలాసతియు దేమొవింతబోడమెనం । చనుమానించియొకించుక । కనుగవకెంజాయదోపగానిట్లనియెన్ ॥

లక్ష్మీదేవి:—చణుకు। భైరవి॥ మోసమాయ గదవమ్మా । యొకుకోసమోకానిరాదమ్మా । దోషకారివిధిచేసి తూపులవానిగాశీపడగ నునుటవాసిసేమిసేతు ॥మోస॥ మాటమీరకున్న వాడూ । మొకవోటమేలెకిందురాడూ । బూట

బొంచి

కానమ్మ గయాటకనుచు కనుమాటిపోయియే చోటగూడినాడో ॥మోస॥ లేశమైనదయ లేకా। వాడు చేసిన విధమెంచకోకా। వాసవాదిసురవంద్యవ్రోరుకంటి। యాశుడైనచన్న కేశవుడేగదె॥ మోస॥

ద్విపద॥ వింటివేయిప్పుడు నావిభునిభావంబు। కంటివేమీరుజగంబులయందు। యచ్చటనెనను యిటువంటివార్త। లక్క..కల్లసేయనిచింత నొంది। పురుషులువంచకుల్ బూటకులకట। కరుణావిహీనులు కపటమానసులు। వీరిబో.. నూతనప్రియులువారలను। అరయంగనమ్మరా దనివచియించి। అప్పు.. తిరుమంగమూళ్వా.. లిచి। తప్పకఅతనికంతయువినుపించి। పొం.. మీరిప్పుడుపుండరీకాక్షు। పంచన జేర్చిద్రవ్యము గొనిరండు। అనుచులక్ష్మీదేవి అనుమతివడసి। పనిచినచనియెనాబ్రాహ్మణోత్తముడు॥

సీ॥ అరయతిరుమంగమూళ్వారులపుడెకడ.. చెంచువారలనెల్లరావించివారి। కావిధంబంతయు ను తెలియంగదెల్ప। సమ్మతించియువారలుత్సాహమునను॥

ద్విపద॥ చికిలినాయకుడును చిన్నకూపను డు। ..టబలుండైననాపుల .. ..గడు పోవ

ధు చినవోబులపతి। రంగడుకూరుమరాజుగంగ
డును। పోరైనసరదారి పిడ్డవాయకుడు। చేరికొ
ల్వగపెద్దచంచునాయకుడు। కొమరొప్పగాఘ
ట్టగోచులుబెట్టి। కమనీయ నాసికాగ్రంబుల
యందు। తిలకంబులోరగాదిద్దికమానను। లలు
గులు ధరియించి యతిరయంబునను। వొచ్చి
తిరుమంగయాళ్వారులచుట్టు। మచ్చికమీర ము
మ్మారులుతిరిగి। తగవంక వంకగా దండముల్
బెట్టి। అగణితోత్సాహులై యనుమతివడసి।
చని చని మెల్లన చక్రిచిహ్నములు। కనుపడకుం
డగా నైకొనివచ్చి। ఘోరైనసాముల్లలు వేర్వేరు
గాను। శ్రీరమాదేవికర్పించిరావేళ॥

గీ॥ అపుడుశౌరినవ విహారంబుచాలించి।
కొంతసేపుచంద్రకాంతమణుల। వేదికాస్థలమున
విశ్రమించియులేచి। సకలదిశలుజూచుసమయ
మునను॥

ద్విపద॥ అంతవిష్వక్సేనుడావేళసైన్య। మం
తయుగని సకలాభరణములను। కనుపడకుండిన
కమలాక్షుతోడ। సనువందగనిట్టులనిపల్కుకదొడ
గె। స్వామిపరాకుహెచ్చరికయావేళ। యేమి
కనుమాయమాయెరుగరాదయ్య। వనజాక్షుద్ర
వ్యంబువంచనచేసి। కొనిపోయిరెవ్వరగోయని

పలుక। వినిహృషీకేశుండువిస్మయంబాది। పని చారకులబిల్వబనిచి యావార్త। వినుపించి సా మ్ములువెదకుపొమ్మనిన। తనరమహాప్రసాదంబ ని శౌరి। యనుమతితోడుతనప్పుడేకదలి। వన మార్గమెల్లనుపరికించుచూచి। యిన్వేయమగులజా డ లివ్వేముత్యములు। పవడాలపేరులు బడియు న్నవిచట। యిదెకూర్చున్న తావిచట యామ ల్లె। పొదరింటజాడనే పోయినారనుచు। చనిచ నియప్పుడా శౌరిసొమ్ములును। కనుగొనిపల్కెరి। ఘనమోదముననూ ॥

చణుకు ॥ కంటిమి పాదగంటిమి కంటిమయ్యా మేము। తుంటపిల్లునిగన్నదంటమైన తమ్మికంటి సొమ్ములజాడ ॥ కంటి ॥ మేలయినగోమేధకములు పు ష్యరాగములు। నీలాలుముత్యాలుదాల్చినసొమ్ము॥ కంటి ॥ రంగుమీరరంగశ్రీరంగనాథునిమేన। శృం గారించుచున్న బంగారిసొమ్ములు ॥ కంటి ॥

ద్విపద ॥ అనియందరతి కుతూహలముతో డుతను। చనిచనియప్పుడా జాడవెంబడిన। శ్రీర మామణియింట చంతకువచ్చి। ద్వారపాలకుల కావర్తమానంబు। అరయంగపల్కె మీరాయం తఃపురమున। సనసిజపత్రలోచనునిబంగారు ॥ సొ మ్ములున్నవిలెస్స చూడుడీయనిన। సమ్మతింపక

యులక్ష్యంబు కాయకను । శ్రీరమణీయా వార్తచ
లగివిన్న పుడె । యేమనునోయిష్టాదిరీతిద్వార ।
శీమనుబల్కగ శీఘ్రంబు గాను । నిగామందిరము
లకు మీరుపోవ్వనిన । వారలు వేగమె వచ్చి యీ
వార్త । కేరికి చెప్పనసంశయంబాది । పరగంగ అ
ష్టాదా భామాలలామ । తెరగెటువంటిదో త్యా
గ తెల్లమిగ । తెలియంగవలెనని ధీయుతుండగు
చు । వలనొప్ప పత్రికవ్రాసిపంపించె ॥

కేశవస్వామి:—చూర్ణిక॥ శ్రీమదఖిల గురు
స్వదళన పాటవ శతకోటి ఖరతరుణీ ప్రముఖ
సుందరీ నికార కాశ్మీరప్రభాభాసిత రత్న
సింహాసనాసీన । కరుణాకటాక్షదీక్షణ కౌముదీ
కాంతి దూరీకృతదారిద్ర్యాంధకారే । రాకాప
రిపూర్ణనిశాకరసన్నిభవదనే । జలరుహాసేదనే ।
యుష్మత్పరిచారకః సకలాభరణప్రముఖవస్త్రాని
గృహీత్వా । త్వచ్ఛిద్ధాంతముపవిష్టాః ఏతద్రవ్య
తందత్వామామపాంగే నావలోకయా ॥

లక్ష్మీదేవి:—చూర్ణిక ॥ శ్రీమత్కమలసంభ
వ భావా ఖండలాది నిలింప నికర మస్తకన్య
స్తహాటక కోటీర సంఘానిత మందార ప్ర
సూన మాలికా మకరంద బిందుధారా। ధౌ
తకంజాత హాలకులిశమయ వరుపాదిస్త్రేఖాలం

కృతపాదారవిందా । నందావనజా ప్రముఖవల్లభ సుందరీసందోహ పీనపయోధరలక్షిత మృగమద చిత్రపత్ర భంగనై పుణనఖరజాలా । హాటకచేలా ప్రభాతకాల భానమాన భాస్కరకోటి విభాసిత తపనీయ్య కిరీటహారా కేయూరమంజీర సకలాభరణాలంకార నవమోహనాకారా। వజ్రవైఢూర్య గోమేధికపుష్యరాగ మరకతభర్మ హర్మ్యపాలిసాద విభాసితోర్వీకంటి పుటభేదనశాంతా । శాంతశమదమసద్గుణనికాయ చన్నకేశవరాయత్వదీయ్య ప్రతికాభిపాలియం హృద్గత మమజైతు । ఏతత్కార్యం మయానజ్ఞాతవ్యంను తసంభవతి తత్రైవవిచారణీయ్య ॥

లక్ష్మీ:—గీ॥ అనుచుజాబువ్రాసి యొసిచిద వ్రాక । జనులచూచిమీరుసరభనముగ । తలుపువేయుమనుచుపలికిసింహాసనా । సీనయగుచు నుండెచెలులుగొలువ ॥

కేశవస్వామి:—గీ॥ ఇందిరాదేవి భావంబు డెందమునను । తలచియీవేళయేలతాతన్విబోధ । చేశెనోకాకయున్నయీకష్టలేల । కలుగు ననిసంశయించి శ్రీకాంతుడపుడు ॥

గీ॥ శ్రీరమామణిభవనంబుచారవచ్చి। తలుపు మూసినజూచి చిత్తంబులోన । సంశయించుచుమ

ల్లనెజలజనేత్రా నేత్రుడీట్లనిపల్కె విచిత్రముగను ॥

రాగం, తోడి, చణుకు.

కేశవ:—వారిజనేత్రిక వాటముమూసిన కా

రిణమేమి చెప్పవే భామ ॥కా॥

లక్ష్మి —కారణముశిగెప్ప ధీరతతోనీవే రేమా

చెప్పవోయీ కృష్ణ ॥వే రే॥

కేశవ:—తరుణిరోనీమాధవుడను వాతోపరి

హాసములకేలే భామ ॥పరి॥

లక్ష్మి:—సరసిజనాభ వసంతుడవైతే తరురం

జనశేయుమోయి కృష్ణ ॥తరు॥

కేశవ:—శరధర వేణినే వసంతుడగానే చక్రి

నికనీవాడభామా ॥చక్రి॥

లక్ష్మి:—గరిమెతోడచక్రివినీవైతే కలశంబు

లు శేయుమోయీ కృష్ణ ॥కల॥

కేశవ:—కరినిభయానకులాలుడగానే హరి

నే ముద్దులగుమ్మా ॥నరహరినే॥

లక్ష్మి:—హరివైతే బాగాయనట్టయితే నరుడు

గ గంతులు వేయూ కృష్ణ ॥నరు॥

కేశవ:— హరిణాక్షిరొతరు చరుడనుగానే

తరుణీధరుడనెకొమ్మా ॥తరు॥

లక్ష్మి:—ధరణీధరుడవైతె వల్మీకములో పెర

గ దూరుపోవోయి కృష్ణ ॥పెర॥

కేశవ:—వురుగముగానే వురుగనాథ మద హారుడనముగ్గుగుమ్మా ॥మద॥

లక్ష్మి:—విహంగమపతినైతె యంబరమున నంపోవ్వోయి కృష్ణ ॥యంబ॥

కేశవ:—కీరవాణిఖగపతినేగానే వార్వకంటకుడనే భామ ॥వార్వ॥

లక్ష్మి:— వారువకంటకుడవైతేపర నారిచిహ్నాలవేమీ కృష్ణ ॥పర॥

కేశవ:—నీలవేణిగోనేరమేమి నాపాలగల దోచెప్పవేభామ ॥నాపాల॥

లక్ష్మి:—బాలకృష్ణవాదేలనీతోనిక చాలు చాలుపోవ్వోయి కృష్ణ ॥చాలు॥

కేశవ:—ద్విపద॥ నలినాయతాక్షియన్నదు లేనివింత । గలగెనిప్పుడిదేమొకానినేనెంత । పిలిచినపలుకవు ప్రియములోడుతను । కనుగొనవే లనేకౌంగిటచేర్చి । తనివిదీరంగ సుధారసంబొలుక । చక్కెరకెమ్మోవిచవిచూపిముద్దు । చక్కలనొక్కొచౌశీతిబంధముల । కలయువుమునుపటికరుణలేదాయ । చలపట్టినన్నురచ్చలపెట్టనేల । తలపోయనేనేమితప్పుచేసితిని । తెలియకవట్టిసందేహంబుమదిన । నిలుపకలేనిపోనివి యూహచే

సి ॥ పలుకకనొక చెలిభామలువినక । పొలియల కలువరానిపొందు మానన్ను ॥

లక్ష్మి:— ద్విపద॥ మేలుమేలు ముకుంద మెచ్చితిభళిర । సోలించి బేలించి నెక్కించిచాల । లాలించిహాయలుగల్గంగ బల్కెదవు । ఘన వచ్చి మొకమిచ్చకపుమాటలిచట। పకకి రావిక నాతో పలుకంగవద్దు । ఈనగలీమాయలీకపటంబు । యీవయారపుసుద్దులెల్లనుసీదు । ప్రియభామిను లువిని ప్రేమచెందెదరు । రయమునసీయంతరంగపు వినరు । యక్కడగలదొ రాకేందుబింబాస్య। అక్కడికే పొమ్ము యిఘు ఆలస్య మేలా ॥

కేశవ:— గి॥ నిన్ను విడిచి అన్య మెన్న డుమెరుగని । వానినన్ను లేనిపోనివాటి । నిందపాలు శాయ నీకునర్హముకాదు । రాజవదనమదమరాళగమన ॥

లక్ష్మి:— శ్రీరాగం - చాపు ॥ పోరాచక్కని సామిగా । పోరావ్రాయిమావాకంటి విహారాశ్రీచన్నరాయా ॥ మంచిమాటలగా రావించివచ్చావు నేనీ। వంచనలకుసహింప చెదిదానగాను ॥ పోరా॥ మేలూగా నీతోడూతా వాలూగా పడగవాని । కేళీవినగీనాజవరాలి ముందిరమిదిగాదు ॥ పోరా॥ నిలావర్నాంగ స్త్రీప్రియురాలు కనుగొన్న విన్న

హేంళా వాజేసి వామతేలా వాంశోడ చేది ॥పో గా॥

గీ॥ అన్యకాంతామణులంతో రహస్యకేళి । స ల్పినట్టువంటిచిహ్నలు తెలిసిచూడ । నీకనీరంబు నందు కప్పి చుచూడ । యరుగనన తప్పునే కుండ లీంద్రదశయునా ॥

కేశవ:— గీ॥ తరుణిరో యన్యకాంతల గుగు తులనగ । దగునె నామీన నొక బొంకుతలచి చూడు । కలుగు నీపంకరుహనేత్రి కనకగాత్రి । చంద్రికాహా సి చంపకచారుహాసి

లక్ష్మి:— శా॥ సొంపుల్ గుల్కగ యోషితాంఘ్రి కనులుర్ చుంబించినా ఖ్యాంభళీ । కెంపుల్ సక్క రిణంబుశాయడగు నీకెమ్మోవి పైనిశ్చరు । కస్సప న్నంబ బుకాటుకంటె నదియేచందంబునన్ జొ క నూ । హింసన్ వొచ్చునో భాగ్యకంటె నగ రా ఘశాహక్ కేశవా ॥

కేశవ:— అష్టకపద్యార్థం ॥ అంగనా సింగ గా వనవిహారము సల్పుచుండ । సంగ సుక్రం దసరత్న కాంతి దగుర జలునేరిడిబల్లు జూచిరా । పాదముతో భుజించినను సల్లగమె మోహకిరంజుగా ని యో । రాంక ము భలల్లామ శీల కింపగ కాటుకగాను నస్తువే ॥

లక్ష్మి:— శీసార్ధం । చేగుష్టి ॥ సుందరరూప

యేచందనగంధిని లీలతోడుత కౌగలించినావో।
కానున్న నీమునవకుంబున ముత్యాలహారంబు లరు
ణాంబులగుట కేమి। కారణంబిపుడు। నిక్కంబు
గానాతోడ తెలియంగబల్కుమీవ్యాళి। దబ్బ
రాలాడవలదూహాటకాచేలా। పలుమారిరీతిగా
నే పలికితప్పించుకొనియెద యిలలోనిసాటిజాణ
గలదే యొయ్యారైనగాని। తెలియంగబల్కుమీవ్యా
ళా॥ దబ్బ॥

కేశవ:— సీసాగ్రం॥ జలజాక్షివక్షిందలుప
ల్కన్యాయమా యరుణప్రభాసితమై వెలుంగు।
కసుభంబెడను ప్రకాశింపనామణి ప్రభలము
త్యాలహారంబులరుణ। కాంతులవతెదో చెగాని
నిక్కంబుగా। నేరామిత్రైనగల్గునే। యీవిధ
ముగాన నీరజనేత్రి పల్కనెసారెసారెకు వ్రాటి
ఆమూదూషాలుబెట్టి యీరాసములుబల్క మే
రాగాదెంచాగాను॥ నేరామా॥

శ్రీ:— కందార్గం॥ శంకరా॥ జలజాయత
లోచనబాల। కులకేమినీమమేన ఘుమఘుమమని
వా। సిలుగంధంబెభామిని। యులదెను తెలియం
గబంక్కుమలికాకుమితాని॥ హాటకనేత్రి జలధర
గాత్రి। చంపకరాయనీమాయలనూటంక। నిచ
ట తెలియనొచ్చునేమొ పలుకంగవచ్చెద॥మలికా

కేశవ:—కందార్థం॥ వనమాలన్ క్రీడార్థము। జనియుండగనిపిన చరులతి మోదం। బునపూజచేసి క్రీచం। దనమలది నామమేన తనుకాంతి హేమా। సద్గుణశీమా వనజాతధామా। పనిబూని యవ్వకేమని భోధ చేసిన మనసులోని లని జనుని ప ల్కనచ్చుటే। తనుకాంతి హేమా॥ సద్గుణశీమా॥

లక్ష్మి:— శా॥ సీరేజాయత నేత్ర సీయుడుగు లన్ నెర్పొప్పగా నెవ్వతో। పారాణించినదట్లగా నయద నీపాదాబ్జముల్ మేలుకా। శ్రీరంజేమి కంటె నాతో చెపరామిగానధ్వజానంతశ్రా। గారా వారుపకంటి భస్యనకరా గారాహరీకేశవా॥

కేశవ:— స్ర॥ పొంకమునో నదీవ్రలిన భూ మాలయాదు మాసింద్రకన్యకల్। కుంకుమ బు క్కకప్పురము గుప్పుచు మేలన మాచరించనా। వంకమ్రగాళిగై చపినవార సరోజములంజూగాని యే। ణాంకముఖీలలామ యిసుమంతైనన్ నిడు నేరమున్నదే॥

లక్ష్మి:— అష్టకం॥ నందనందన దేవధూటి పెనంగిమన్మథలీలలన్। పొందితిపో కాకున్న న ఖములపోటులంగమునందు నీ। కొందుకుందును శర్వపద్మ భవేంద్రవందితపాదసా। క్రందనోంల వర్ణ పొరుపకంటి పట్టగ కేశవా॥

కేశవ:— అష్టకం॥ చంచలాక్షిస్త్రీగాళికో
సము సంభ్రమంబున మెల్లగా। పొంచిపొంచివిన
గను కేశకి పుష్పవాటికిదూరగా। వంచితంబుగజీవ
లాగముందు గన్నడిగానియూ। హించ నేరము
లేదు నాయకనింద బింబళి భాసవా॥
శ్రీ:— సీ॥ సారెకు సారెకు చందంబునవియు
క్తి చేసన్నిటికి బదుల్ చెప్పిచెప్పి। వసరుగాతప్పిం
చికొనియద సాహసమున కేలాని యేయను
లక్కెర। నావియేసినె లతాంగితో మతన్నిదగాచి
మన్నికేళికలసినావా। కాకున్నవుండకీకంబు
ల బోలెను కన్నులకే జాయు గలుగబోను। కా
రణంబయట్లు బాగెంగినచ్చు। నెలియుబలుకు
ము నాతోడకానిచారి। కోమలాసవాగుసకం
టివాస। వన్న కేశవరాయ అగ్నిపాళిఫ్తేరూ॥
కేశవ:— సీ॥ తంలాయతాక్షికొంతగనిమాట
లబల్కయగును బెట్టుపూరకే పగలియుంచు। ము
తపాలబడే యేవెంతచెప్పిన నిజముతోదాయచె
సిలవేసి। అయినజెప్పెదవిను నహలో పురుసు
షోంబుతప్పించుకు కాలకొంన్ని। చనునేదాసి వెంట
నెవో యుకన్న తోగాయి మొక్కలిచిన కనులకు పు
రు॥ కొంపుగో చనుగాని యూహింపగాను న్నిద
మంపుంబుగావిని నిక్కముగను। నమ్మవేసరువ

కంటి శ్రీనగరధామ। లవనజితసోమ శ్రీమహిలాలలామా॥

లక్ష్మి:— చణుకు॥ భళిరాబాంకిలి వెంతప్రౌఢవియాలావలనొప్పగా నీవస్త్రమేలీలా। వసుపుచాయలుగలిగె బాగాయతేదా। ఫుసిగసీదేమి తెలుపుము శైలాధీరావరదా వారునకంటిపట్టణాకేళి। పరమపావనభక్తాపాలగోపాలా॥

కేశవ:— చణుకు॥ చంచలనేత్రి పోలించిచూడకనే। వంచనమాటలు పలుకంగనగునే। తలచపీతాంబర ధరుడానికవులు। పలుకంగవినలేదె పరగనాహుయలా। ధామావారునకంటి పట్టణధామా। శ్రీమహితనానాజితపూర్ణసోమా॥

లక్ష్మి:— ద్విపదార్థం॥ రేగుప్తి॥ పడతియవ్వతోగండభాగంబులందు। కడువేడ్క చుంబించెకాకయుండినను। విడియంపునము యేవిధమునన్నెఱు। విడియామేలనుపల్కరా। నాతోడసియాగడములు పన్కరాఫురా। ఘడియాఘడియాకు నిట్లు కల్లాలాడితె సిజడకొద్దనీవిపున ఘడియాకనేను వేతు॥ విడియా॥

కేశవ:— ద్విపదార్థం॥ చానరొపాడరింక్ష నందునజంటి తేన। నైకొనబోయి తేచెక్కుదోయి। పైనంటెనుగాని చుంబనమిదిగాదు। మా

నవతీలలామా తనుకాంతిహేమా। అనాథజితసో మా। యేనాతికై నాతల్పగానూ నాయందుయుం చుకై నానేరము లేదు। లేకపోనీయాలా॥ మా నా॥

లక్ష్మీ:— యాలాలు॥ హెళ్లాహెళ్లానవుడం గు। మేకములకొరకు నేను। మల్లెపాదలా సంచ రించగా। వాసనా నా మేనెల్లానిండే నిజమూన మ్మావే॥

లక్ష్మీ:— కం॥ యేరమణీకుచములకా। శ్రీ రాంకితమకరికా విచిత్రరచనలు౯। నేరుపునస లిపితిమెనీ। గోరులకంటెనదిచూపు ముక్కుమన్మ హారీ॥

కేశవ:— కం॥ బిసరుహలోచనపాటల। కు సుమంబులమెంచి భ్రమనుగోయగబోతే। వెప రక్తిమదోషనుసాం। పెసగగనానఖములందు ని మునిభాస్యా॥

లక్ష్మీ:— ద్విపద॥ నీవెన్నివిధముల నేరుపు తోడ। భావించెప్పినపంకజనేత్ర। నేనమ్మజాల ను నిశ్చయంబుగను। మానితంబుగను ప్రమా ణంబుచేశి। నాసంశయముదీర్చు నగరాజధీర। వాసవముఖదేవ వందితచరణ। చెప్పెడిదేమిచే సినక్రియల్ బొంకి। తప్పించుకొన నీకుతగియున్న

కాంత। చల్లనైపవనులకుచిత్తజరూప। వల్లభబాల
శ్రీవసుమతీపాలా॥

కేశవ:— సీ॥ యేనన్నివిధముల వేడినగాని।
మానినీమణిశిరోమణిపాయకాని। పామునైనను
జాతబట్టెదనింక। నామాటనమ్మవే నళినాయ
తాక్షి॥

లక్ష్మీ:— సీ॥ పాము మీరడయపుడు పదవించు
వానికి। పాము కాలుకొంతపనిదలంప। యిట్టిగా
రడంబులెల్లనునావద్ద। పనికి రావు ఋపుడుబాల
కృష్ణా॥

కేశవ:— క॥ అటునమ్మవేని చూడుము।
చటులదవాగ్ని శిఖానిచయజాజ్వల్య। స్ఫుటదన
లయునేముట్టెద। కుటిలాలకినమ్ము మింక కొదవే
లనికిన్॥

లక్ష్మీ:—కం॥ భగభగమండుచుదిక్కులు। పొ
గలెగయుదవానలంబు పొందికచాలన్। దిగ
ద్రింగువానికనలము। తగబట్టుల కేమివింత ధరణి
స్థలిలోన్॥

క॥ నీకతిశయంబుగనా। పైకూరిమిగలిగనే
ని ప్రకటముగాగన్। నీకుశలమేర్పడగ। బా
కేత్వము పలికిరమ్ముపంకజనేత్రా॥

కేశవ:—కం॥ బాకేత్వమియ్యనేరన। నా

కోడలుగా దేవాణి నామాటలలర। నోకొరకల దుగదగునా। నాకోరికెదీర్చు లేమ నయగుణధామా॥

కం॥ భేరీనాదముభాభా। భూకీవిభవయవన సతుల బాడగనబూబూ। చీమలరుగగనభీభీ। అరయంగాగొల్లవారలందురు బేబే॥

మంగళం.

పారువేట కథాసంగ్రహము సంపూర్ణము.

మంగళము.

కర్నూలు - బాలకవి. శతావధాని. దోమా.

వెంకటస్వామిగుప్త ప్రణీతము.

నాటిరాగం ("కనుగొంటిని" వలె) ఆదితాళం.

జయమంగళం। నిత్య రాజముఖ॥

భయవార సూరా। స్వయనాథ దేవ॥జయ॥

భక్తానుకూల। పరమార్థలోల।
యుక్తిపరిపాల। సూక్తిసుశీల॥జయ॥

కరిరాజునాడు। మొఱలిడవిని।
యరమరబాపి। నావయ్యశ్రీశ॥జయ॥

ధరనోరుగంటి। పురకేశవేశ।
వరబాలకవి। వెంకయాఖ్యనుత॥జయ॥

10295